

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

N U T A R T I S LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. lapkričio 16 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja), Gražinos Davidonienės ir Gedimino Šagačio, teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal ieškovo V. Š. kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. gegužės 16 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo V. Š. ieškinį atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „15min“ dėl teisės į privatų gyvenimą gynimo, įpareigojimo pašalinti viešai skelbiamą informaciją.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių asmens teisę į privataus gyvenimo gynimą asmens teisės būti pamirštam aspektu ir žiniasklaidos teisę skleisti informaciją bei visuomenės interesą žinoti, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovas V. Š. ieškiniu prašė teismo įpareigoti atsakovę UAB „15min“ nuasmenintijo asmens duomenis ir pašalinti skelbiamas jo nuotraukas šiose publikacijose:
  - a) 2012 m. vasario 10 d. publikacijoje „Užuot gaudę prostitutes, policininkai joms mokėjo už paslaugas“;
  - b) 2012 m. vasario 10 d. publikacijoje „Prostitučių draugija policijos komisariate besimėgavę pareigūnai gali būti atleisti iš tarnybos“;
  - c) 2012 m. kovo 4 d. publikacijoje „Dėl orgijų su prostitutėmis ir narkotikais nuo tarnybos nušalinti policininkai: vykdėme mums pavestas pareigas!“;
  - d) 2012 m. kovo 5 d. publikacijoje „Dėl orgijų komisariate prieš teismą stojusių policininkų byloje pasigesta prostitučių“;
  - e) 2012 m. kovo 5 d. publikacijoje „В деле полицейских, представших перед судом из-за оргий в комиссариате, не хватает проститутток“ „V dele policejskich, predstavšich перед судом из-за оргий в комиссариате, не хватает проститутток“ (rusų kalba);
  - f) 2013 m. kovo 26 d. publikacijoje „V. Š. Aukščiausiajam teismui įrodinėja, kad nėra kaltas dėl orgijų Vilniaus policijos nuovadoje“;
  - g) 2013 m. balandžio 9 d. publikacijoje „Lietuvos Aukščiausiasis Teismas padėjo tašką orgijų Vilniaus policijos komisariate byloje“;
  - h) 2012 m. birželio 22 d. publikacijoje „Vilniaus policininkai išgirdo teismo nuosprendį dėl sekso ir kvašalų orgijų komisariate“;
  - i) 2012 m. rugsėjo 4 d. publikacijoje „Prokuratūros pozicija teisme: seksas tarnybinėse patalpose Vilniaus policininkams turėtų kainuoti po 9 100 litų“;
  - j) 2012 m. spalio 26 d. publikacijoje „Du Vilniaus policininkai, darbe surengę orgiją su prostitute ir kvašalais, buvo nubausti pagrįstai“.
3. Ieškinyje nurodyta, kad atsakovės UAB „15min“ valdomame interneto naujienų portale www.15min.lt nuo 2012 m. vasario 10 d. iki šiol viešai skelbiama informacija kartu su ieškovo atvaizdu, susijusi su baudžiamąja byla Nr. 1-181-843/2012. Ieškovas ginčija ne informacijos apie baudžiamąją bylą paskleidimo teisėtumą jos paskleidimo momentu, bet tolesnio informacijos apie baudžiamąją bylą, įskaitant patį faktą apie ieškovo teistumą, skleidimo praėjus daugiau kaip 10 metų teisėtumą. Ieškovo teigimu, nėra jokio pagrindo siaurintijo privatumo neliečiamumo gynimo ribų. Nors paskelbiant informaciją galbūt ir egzistavo visuomenės interesas žinoti informaciją apie baudžiamąją bylą, tačiau šiuo metu aplinkybės, dėl kurių egzistavo visuomenės interesas žinoti šią informaciją, jau seniai išnykusios, todėl neliko jokio teisėto bei pagrįsto visuomenės intereso šią informaciją skelbti viešai. Teismas baudžiamąją bylą nagrinėjo neviešo teismo posėdžio metu, todėl per teisminius posėdžius atskleista informacija yra privati ir baudžiamojo proceso įstatymų yra draudžiama ją viešinti. Nusikaltimas prieš 10 metų atskleistas, baudžiamoji byla išnagrinėta, priimtas teismo apkaltinamasis nuosprendis įsiteisėjo ir prieš septynerius metus yra visiškai įvykdytas. Ieškovo teistumas išnyko jau daugiau kaip prieš ketverius metus. Nėra teisėto tikslo riboti ieškovo privatumą, todėl nėra ir ribojimo proporcingumo skleidžiant tokią informaciją. Ieškovas daugelį metų yra privatus asmuo, jis nedavė sutikimo skleisti tokią informaciją. Ieškovo nuomone, skelbdama ieškovo atvaizdą kartu su informacija apie baudžiamąją bylą be ieškovo sutikimo, atsakovė pažeidžia ieškovo teisę į atvaizdą.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2023 m. vasario 3 d. sprendimu ieškinį atmetė. Teismas priteisė iš ieškovo atsakovei UAB „15min“ 7549,65 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.
5. Teismas nustatė, kad atsakovės valdomo naujienų portalo www.15min.lt publikacijose nuo 2012 m. vasario 10 d. iki dabar viešai skelbiama kartu su ieškovo atvaizdu informacija, susijusi su Vilniaus miesto 2-ojo apylinkės teismo baudžiamąja byla Nr. 1-181-843/2012, taip pat

procesais aukštesnėse instancijose. Ieškovas baudžiamojoje byloje priimtu Vilniaus miesto 2-ojo apylinkės teismo 2012 m. birželio 22 d. nuosprendžiu pripažintas kaltu pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 228 straipsnio 1 dalį (2007 m. birželio 28 d. įstatymo Nr. X-1233 redakcija) ir nubaustas teisės dirbti valstybės tarnyboje atėmimu dvejais metams ir šešiais mėnesiais. Baudžiamojoje byloje priimtoje Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartyje konstatuota, kad piktnaudžiaudamas tarnybine padėtimi V. Š. akivaizdžiai demonstravo savo nuostatą nesilaikyti galiojančių norminių aktų nustatytos tvarkos, diskreditavo valstybės tarnautojo vardą, sumenkino (*duomenys neskelbtini*) tyrėjo kaip valstybės įgalioto asmens autoritetą, todėl buvo padaryta didelė žala valstybės interesams (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. balandžio 9 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-190/2013). Baudžiamoji byla apeliacinės instancijos ir kasaciniame teismuose buvo nagrinėjama viešai. Todėl informacijos žiniasklaidoje viešinimas nepažeidė imperatyvių Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 9 straipsnio 3 dalies ir 91 straipsnio nuostatų.

6. Teismas nurodė, kad bet koks asmens teisės į privatų gyvenimo neličiamumą ribojimas privalo būti nustatytas įstatyme – riboti asmens privatų gyvenimą pagal įstatymą (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 2.23 straipsnio 3 dalis) galima tik kartu esant dviem sąlygoms, t. y. atsižvelgiant į asmens einamas pareigas ar padėtį visuomenėje ir kai tokios informacijos skleidimas atitinka teisėtą ir pagrįstą visuomenės interesą tokia informacija žinoti (teisėtumo kriterijus); bet koks asmens privataus gyvenimo ribojimas turi būti būtinas apsaugoti teisiniam gėriui, kuris yra tiesiogiai nurodytas Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 8 straipsnio 2 dalyje: „valstybės saugumo, visuomenės saugos, ar šalies ekonominės gerovės interesams, siekiant užkirsti kelią viešosios tvarkos pažeidimams ar nusikaltimams, taip pat žmonių sveikatai ar moralei arba kitų asmenų teisėms ir laisvėms apsaugoti“ (pagrįstumo kriterijus); bet koks asmens teisės į privataus gyvenimo neličiamumą ribojimas turi būti proporcingas siekiamam tikslui ir būtinas demokratinėje visuomenėje.
7. Teismas pažymėjo, kad nusikalstamai veikai netaikomas žmogaus privataus gyvenimo apsaugos principas. Teismas padarė išvadą, kad tai nėra susiję su ieškovo privataus gyvenimo sritimi, kurioje ieškovas gali tikėtis privatumo, nes tai susiję su valstybės tarnyba, piktnaudžiavimu valstybės pareigūno įgaliojimais, o tai yra viešojo gyvenimo sritis.
8. Teismas nepritarė ieškovo argumentams, kad informacija paskleista nesant teisėto visuomenės intereso, o praėjus daugiau kaip dešimt metų nuo pirminio informacijos paskleidimo ir suėjus ieškovo teistumo terminui, taip pat registruojant ieškovo teistumo duomenis, tolesnis informacijos apie baudžiamąją bylą skleidimas yra nepagrįstas. Teismas įvertino, kad baudžiamojoje byloje teismas konstatavo, jog ieškovas padarė didelę žalą valstybės interesams nusikalstamais veiksmais, todėl visuomenė turi teisėtą interesą žinoti apie valstybei žalą padariusį asmenį, žalos padarymo būdą (aplinkybes) ir pobūdį, nepriklausomai nuo šio asmens vėlesnio statuso, padėties visuomenėje ir pan.
9. Lietuvos Respublikos Konstitucija garantuoja ir saugo visuomenės interesą būti informuotai, žiniasklaidos laisvę skleisti informaciją visuomenės diskusijai skatinančiais klausimais. Paskleista informacija apie ieškovą išlieka aktuali, jos skleidimas nusveria ieškovo teisę į privataus gyvenimo apsaugą. Šio visuomenės intereso nepaneigia aplinkybės, kad praėjo daugiau kaip dešimt metų nuo pirminio informacijos paskleidimo ar suėjo teistumo terminas. Todėl teismas nusprendė, kad ieškovo teisė į privatumą šiuo atveju negali būti ginama ir tokia apimtini, kuria ją ginti prašo ieškovas.
10. Teismo vertinimu, publikacijų tolesnis skelbimas atitinka proporcingumo kriterijų. Ieškovas nepateikė pakankamų ir objektyvių įrodymų, jog publikacijose paskelbtos informacijos apimtini jo privataus gyvenimo varžymas pasiekė tokį lygį ir tokiu būdu, kad tai iš esmės kenkia jo naudojimuisi teise į privataus gyvenimo apsaugą. Todėl teismas netenkino ieškinio reikalavimo dėl įpareigojimo nuasmeninti ginčo publikacijose teisėtai paskelbtus asmens duomenis.
11. Dėl CK 2.22 straipsnyje ginamos teisės į atvaizdą teismas nustatė, jog ginčo publikacijose naudojamos ieškovo nuotraukos padarytos viešose vietose, t. y. bylą nagrinėjusių teismų bendrose patalpose, o tam asmens sutikimas nėra reikalingas, todėl nepažeidžia ieškovo teisės į atvaizdą.
12. Teismas priteisė iš ieškovo atsakovei 7549,65 Eur išlaidų teisei pagalbai atlyginimo (pagrįstos ir protingo dydžio išlaidos, atsižvelgiant į bylos sudėtingumą, teisių paslaugų kompleksiskumą, specialių žinių reikalingumą, sprendžiamų teisių klausimų naujumą).
13. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2023 m. gegužės 16 d. nutartimi paliko nepakeistą Vilniaus miesto apylinkės teismo 2023 m. vasario 3 d. sprendimą, taip pat priteisė iš ieškovo atsakovei UAB „15min“ 2340 Eur bylinėjimosi išlaidų apeliacinės instancijos teisme atlyginimo.
14. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad publikacijose paskelbta informacija atitiko tuo metu įvykusius įvykius ir buvusias faktines aplinkybes, ji buvo teisinga, skelbta visuomenės informavimo tikslais. Ieškovas neįrodinėjo, kad informacijos apie jį (vardo, pavardės ir atvaizdo) paskelbimas tuo metu pažeidė jo teisę į privatumą. Ieškovas nepateikė pakankamų ir objektyvių įrodymų, jog publikacijose paskelbtos informacijos apimtini jo privataus gyvenimo varžymas pasiekė tokį lygį ir tokiu būdu, kad tai iš esmės kenkia jo naudojimuisi teise į privataus gyvenimo apsaugą. Todėl publikacijų paskelbimas atitinka proporcingumo kriterijų. Publikacijos paskelbtos esant teisėtam ir pagrįstam visuomenės interesui žinoti apie valstybės pareigūnų atliktas priešingas teisei veikas, o ši informacija, nors ir laikytina archyvinio pobūdžio, neabejotinai aktuali visuomenei gali būti ir praėjus pakankamai ilgam laikui po įvykių. Nenustatyta duomenų, kad publikacijų tema yra plėtojama ir toliau.
15. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, nuotraukoms paviesti publikacijose, kuriose pateikiama informacija apie nagrinėjamą baudžiamąją bylą, ieškovo sutikimas nebuvo reikalingas, remiantis įstatymuose nustatyto teisiniu reglamentavimu (CK 2.22 straipsnio 2 dalis, Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo (toliau – ir VII) 13 straipsnis, 14 straipsnio 3 dalis). Nuotraukos atspindi tuo metu buvusias faktines situacijas, nėra pagrindo išvadai, jog nuotraukos būtų neetiškos. Nuotraukos susijusios su publikacijose skelbiamu turiniu, kuriame pateikiami tikrovę atitinkantys ir patikimi faktai. Taigi, nuotraukos nebuvo panaudotos žeminančiame kontekste, jos panaudotos tuo tikslu, kuriam ir buvo darytos. Todėl teismas atmetė kaip nepagrįstus ieškovo teiginius, kad paskelbtose publikacijų nuotraukose esantis ieškovo atvaizdas žemina ieškovo garbę ir orumą. Kaip ir ieškovo nurodomas vardo ir pavardės duomenų nurodymas publikacijose, taip ir atvaizdo paskelbimas prisideda prie publikacijose skelbiamos informacijos patikimumo. Todėl teismas nusprendė, kad nėra pagrindo teikti prioritetą ieškovo teisės į atvaizdą gynimui, o ne žiniasklaidos teisei skelbti informaciją.
16. Apeliacinės instancijos teismas dėl asmens teisės būti pamištam nurodė, kad publikacijų tikslas informuoti visuomenę apie valstybės pareigūno padarytą teisės pažeidimą nepasikeitė. Išnykęs ieškovo teistumas savaime nesudaro pagrindo laikyti, jog visuomenė neturėtų žinoti apie publikacijose aprašomus įvykius. Taigi, nors nusikalstama veika padaryta prieš daugiau nei dešimt metų, ji padaryta viešojo asmens (pareigūno) ir nelaikytina, kad visuomenei nėra aktualus žinojimas apie tuo metu padarytą įstatymo pažeidimą. Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisės apsaugos įstatymo 4 straipsnyje įtvirtinta, kad kai asmens duomenys tvarkomi žurnalistikos tikslais, asmens teisė būti pamištam (teisė reikalauti ištrinti jo duomenis) yra netaikoma. Taigi, įstatymas neįpareigoja atsakovės nuasmeninti publikacijų ir (ar) iš jų pašalinti ieškovo atvaizdą.
17. Apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad atsakovė apeliacinės instancijos teisme patyrė 5034,35 Eur teisinės pagalbos išlaidų. Apskaičiuojant maksimalią Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2015 m. kovo 19 d. įsakymo Nr. 1R-77 patvirtintose Rekomendacijose dėl civilinės bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokatų padėjėjo teikiamą teisinę pagalbą (paslaugas) maksimalaus dydžio nustatytų ribų (toliau – Rekomendacijos) įtvirtintą rekomenduojamą priteisti sumą už atsiliepimo į apeliacinį skundą parengimą įmanoma 2022 m. III ketv. buvęs vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, todėl maksimali priteistina suma už atsiliepimo į apeliacinį skundą parengimą sudaro 2338,7 Eur (1799 Eur x 1,3 koef.). Atsakovės teisinės pagalbos išlaidų suma gerokai viršija maksimalų dydį. Civilinė byla teisiniu požiūriu nėra įprasta, buvo reikalinga platesnė ne tik nacionalinės, bet ir tarptautinės teisės praktikos analizė, o atsiliepimas išsamus, tai pareikalavo didesnių darbo laiko sąnaudų, tačiau procesas tęstinis, tie patys atstovai teikė teisinę pagalbą ir vertino ieškovo argumentus pirmosios

instancijos teisme. Todėl apeliacinės instancijos teismas sumažino priteisiamą bylinėjimosi išlaidų atlyginimą iki 2340 Eur.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į kasacinį skundą teisiniai argumentai

18. Kasaciniu skundu ieškovas V. Š. prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. gegužės 16 d. nutartį ir Vilniaus miesto apylinkės teismo 2023 m. vasario 3 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – ieškinį tenkinti. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 18.1. Kasaciniame skunde keliamas klausimas, ar teisės aktuose nustatytos išimtys, ribojančios asmens teisę į asmens privataus gyvenimo neliečiamumą, yra terminuotos, t. y. ar asmuo atgauna teisėtą lūkestį tikėtis privataus gyvenimo apsaugos praėjus ilgam laiko tarpui nuo įvykių, patekusių į viešumą. Praėjus daugiau nei dešimčiai metų nuo ieškovo nuteisimo baudžiamojoje byloje, išnykus jo teistumui, pasikeitus jo teisiniui statusui (ieškovas nebėra laikomas viešuoju asmeniu), nebeegzistuoja ir nebegali būti taikomos įstatymuose nustatytos išimtys, leidžiančios skelbti jo privačius duomenis be jo sutikimo, todėl ginčo informacija, sudaranti šios bylos dalyką, privalo būti nuasmeninta.
- 18.2. Iš esmės pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai CK 2.23 straipsnio 3 dalį aiškino ir taikė tokiu būdu, kad šioje teisės normoje įtvirtintas asmens teisė į privatumą ribojimas galioja neterminuotai, t. y. asmeniui dėl nuteisimo tapus viešam, jis toks liks visada, o jo padarytos nusikalstamos veikos aplinkybės dominis visuomenę taip pat neterminuotai. Toks šios normos aiškinimas taip praplečia asmens neturtinės konstitucinės teisės apribojimą, kad paneigiama šios teisės esmė. Asmens teisė į privatumą gali būti ribojama skelbiant asmens privačius duomenis be jo sutikimo tik tais atvejais, kai egzistuoja abi CK 2.23 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos sąlygos – asmuo yra viešas ir egzistuoja teisėtus bei pagrįstus visuomenės interesus tokia informacija žinoti. Tačiau teismai šių sąlygų egzistavimą nustatinėjo ne bylos nagrinėjimo metu (tą dieną), o tik pirminio ginčo informacijos paskelbimo momentu ir visiškai nevertino per daugiau nei dešimtmetį po pirminio informacijos paskelbimo įvykusio faktinių aplinkybių pasikeitimo. Ieškovas nebėra viešas asmuo, jis neatitinka VII 2 straipsnio 75 dalyje pateiktos viešojo asmens sąvokos, todėl neliko vienos iš sąlygų riboti teisę į privatų gyvenimą. Ieškovas kaip asmuo toliau nebegali kelti jokio teisėto ir pagrįsto visuomenės susidomėjimo, todėl ginčo informacija be jo sutikimo nebegali būti toliau skelbiama viešai.
- 18.3. CK 2.23 straipsnio 3 dalies ribojimas negali būti aiškinamas kaip neterminuotas. Privatumo ribojimo terminas galėtų būti siejamas su asmens teistumo išnykimu ar kitu objektyviu sąžiningu ir protingu terminu. Poreikis užkardyti ateityje tokias nusikalstamas veikas, įgyvendinti prevencinę funkciją gali būti visiškai patenkintas paskelbus nuasmenintus duomenis, neminint ieškovo privačių duomenų.
- 18.4. Sąvoka „teisė į privatų gyvenimą“ yra pakankamai plati, todėl ji apima ir asmens pasirinkimo laisvę nuspręsti, kiek laiko privati informacija gali būti skelbiama, ir teisę būti pamirštam. Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – EŽTT) 2005 m. gegužės 14 d. sprendime byloje *Minelli prieš Šveicariją*, peticijos Nr. 14991/02, pažymėjo, kad tuo atveju, kai privatus asmuo nėra žinomas visuomenei, jis neabejotinai turi teisę reikalauti apginti savo teisę į privatų gyvenimą. Tokia formuojama EŽTT praktika galėtų būti aiškinama taip, kad teisė į privatų gyvenimą apima ir asmens nuožiūros, pasirinkimo laisvę, kuri suteikia asmeniui teisę prašyti pašalinti (nuasmeninti) apie jį viešai skelbiamą informaciją. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – ESTT) 2014 m. gegužės 13 d. sprendime byloje *Google Spain SL, Google Inc. prieš Agencia Espanola de Proteccion de Datos (AEPD), Mario Costeja Gonzalez, C-131/12*, išaiškino, kad Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo 12 straipsnio b punktas ir 14 straipsnio 1 pastraipos a punktas aiškintini kaip suteikiantys „duomenų subjektui teisę <...> pašalinti priėjimą prie su duomenų subjektu susijusios informacijos net tuo atveju, jei ji <...> buvo paskelbta teisėtai, jei ši informacija duomenų subjektui gali turėti neigiamų padarinių arba jis pageidauja, kad ji praėjus tam tikram laikui būtų „pamiršta“. ESTT paaiškino, kad duomenų subjektas gali reikalauti pašalinti informaciją visais atvejais, jei jie saugomi ilgiau nei to reikia, išskyrus atvejus, kai jie saugomi istoriniais, statistiniais ar moksliniais tikslais.
- 18.5. Teismai šioje civilinėje byloje neteisingai paskirstė įrodinėjimo pareigą ją perkeldami išimtinai ieškovui. Pagal teismų praktikoje suformuluotas taisykles, pareiga įrodyti, kad egzistuoja išimtis, šiuo metu leidžianti skelbti privačius asmens duomenis, tenka tokius duomenis skelbiančiam asmeniui, o ne ieškovui. Atsakovė byloje nepagrįstai atiteista nuo pareigos įrodyti, kad šiuo metu skelbiama ginčo informacija atitinka dabartinį (o ne egzistavusį 2012 metais) teisėtą ir pagrįstą visuomenės interesą žinoti privačius ieškovo duomenis.
- 18.6. Pirmojoje instancijoje baudžiamoji byla buvo nagrinėjama uždaruose teismo posėdžiuose, t. y. bylos nagrinėjimas buvo pripažintas neviešu. Apeliacinės instancijos bei kasacinio teismų baigiamaisiais sprendimais (nuosprendžiais) jokių žymų apie uždaro teismo procesą nebeliko. Tačiau tai nereikia, kad visa baudžiamoji byla buvo nagrinėjama viešai. Taigi, nėra VII 14 straipsnio 3 dalies, kuri nustato atvejus, kai informacija apie privatų gyvenimą gali būti skelbiama be asmens sutikimo, vienos iš sąlygų – informacija yra pateikiama viešai nagrinėjant bylą.
- 18.7. Kaip matyti iš apeliacinės instancijos teismo nutarties, teismas žeminantį atvaizdą kontekstą siejo išimtinai tik su tuo, ar kartu su atvaizdu paskelbti duomenys yra teisingi (atitinka tikrovę). Toks CK 2.22 straipsnio 3 dalyje nustatyto draudimo aiškinimas yra ydingas, nes asmenį gali žeminti ne tik klaidinga informacija, bet ir tikrovę atitinkanti, tačiau itin neigiamo pobūdžio informacija. Ieškovo atvaizdo skelbimas kartu su informacija apie jo padarytos nusikalstamos veikos aplinkybes žemina jo garbę ir orumą. Ieškovas nuteistas, atliko bausmę, pasitaisė, todėl turi teisėtą lūkestį nebebūti visuomenėje identifikuojamas išimtinai vien tik pagal šį neigiamą poelgį.
- 18.8. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje būtina sąlyga paskelbti informaciją apie privatų asmens gyvenimą be to asmens sutikimo yra tik teisėtus ir pagrįstus visuomenės interesus žinoti tokią informaciją, tačiau šio intereso negalima sutapatinti su tiesiog visuomenės interesu patenkinti savo smalsumą. Dėl to kiekvienu konkrečiu atveju būtina atriboti visuomenės norą žinoti sensacijas ir teisėtą bei pagrįstą visuomenės interesą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. rugpjūčio 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-393/2008; 2008 m. rugsėjo 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-394/2008).
- 18.9. EŽTT yra pateikęs išaiškinimus dėl teisės į privataus gyvenimo gerbimą ir saviraiškos laisvės derinimo principų asmens atvaizdo panaudojimo atvejais. Pirminis ir esminis kriterijus – tai nuotraukos (atvaizdo) indėlis į visuotinės svarbos diskusijas; asmens viešumas ir kt. EŽTT byloje paprastai vertinamas būdas, kaip atvaizdas buvo publikuotas, kokiame kontekste asmuo buvo jame pateikiamas (EŽTT 2012 m. vasario 7 d. sprendimas byloje *Axel Springer*, peticijos Nr. 39954/08).
- 18.10. Atsakovė byloje neįrodinėjo, kad viešai skelbiamas ieškovo atvaizdas prisideda prie visuotinės svarbos viešosios diskusijos, kad ši vaizdinė informacija būtina demokratinėje visuomenėje. Teismai privalėjo tirti ir nustatyti, ar ieškovo atvaizdo skelbimas kartu su baudžiamosios bylos informacija ir dabar vis dar tenkina teisėtą ir pagrįstą visuomenės poreikį žinoti, kaip atrodo ieškovas.
- 18.11. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai, neatsižvelgdami į tai, kad ieškovas šioje byloje gina savo asmenines neturtines teises, vadovaudamiesi CPK 98 straipsnio 2 dalinį priteisė atsakovės naudai atlyginti bylinėjimosi išlaidas, kurių dydis viršija Rekomendacijose nustatytus maksimalius dydžius. Kiekvienoje konkrečioje byloje, priteisdamas advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti patirtų išlaidų atlyginimą, teismas privalo įvertinti bylos sudėtingumą, advokato ar advokato padėjėjo darbo laiko sąnaudas ir atsižvelgdamas į šiuos kriterijus priteisti atlyginti minėtas išlaidas. Pirmosios instancijos teismas iš ieškovo priteisė atlyginti visas atsakovės prašytas bylinėjimosi išlaidas, t. y. 7549,65 Eur, neatsižvelgdamas į suteiktų paslaugų turinį. Pirmojoje instancijoje atsakovė rengė atsiliepimą į ieškinį bei atsiliepimą į patikslintą ieškinio reikalavimą, pasisakydama apie reikalavimo pakeitimą, o byla išnagrinėta per vieną

posėdį, kuris truko tik 2 valandas. Bendra suma už pasirengimą teismo posėdžiui, prašymo dėl bylinėjimosi išlaidų parengimą, vidinius pasitarimus dėl tolesnių veiksmų bei bendrųjų biuro išlaidų atlyginimą sudaro net 2309,16 Eur. Teismai už pasirengimą teismo posėdžiui iš viso atsakovės naudai iš ieškovo priteisė 1518,55 Eur, nors pagal Rekomendacijas maksimali rekomenduotina suma yra 172,99 Eur. Kaip matyti iš byloje esančių atsakovės atstovų atliktų darbo suvestinių, kiekvienoje atsakovės advokatų sąskaitoje atskirai yra skaičiuojamos bendrosios biuro išlaidos. Pagal CPK 88 straipsnį biuro išlaidos atskirai nėra nustatytos kaip išlaidos, susijusios su bylos nagrinėjimu, todėl tokios išlaidos neturėtų būti priteisiamos atlyginti.

19. Atsakovė UAB „15min“ atsiliepime į kasacinį skundą prašo ieškovo kasacinį skundą atmesti. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

- 19.1. Nei VII 14 straipsnis, nei CK 2.23 straipsnis, nei joks kitas Lietuvos Respublikoje galiojantis teisės aktas ntvirtina aiškiai apibrėžto laiko termino, kurį turi būti taikomas teisės į privataus gyvenimo neliečiamumą ribojimas, ir juolab nenustato visuomenės informavimo priemonės pareigos, praėjus neapibrėžtam laikui tarpui ar pasikeitus faktinėms aplinkybėms, iš naujo vertinti anksčiau teisėtai paskelbtų tikslų ir teisingų duomenų atitiktį teisės aktų reikalavimams bei nuasmeninti anksčiau paskelbtą informaciją. Jeigu kaskart objektyviai pasikeitus faktinėms aplinkybėms, pvz., asmeniui netekus viešojo asmens statuso ir (ar) išnykus visuomenės teisėtam interesui žinoti tokią informaciją, visuomenės informavimo priemonės būtų įpareigosios nuasmeninti anksčiau skelbtą teisingą ir tikslą informaciją apie įvykius, tai reikštų žiniasklaidos cenzūrą, kuri yra draudžiama Konstitucijos bei tarptautinių teisės aktų. Be to, tai sukeltų teisinių bei visuomeninių santykių neapibrėžtumą ir nestabilumą. Jeigu asmuo, kurio duomenys publikacijose buvo nuasmeninti dėl to, kad jis neteko *ad hoc* (tik šiuo atveju; tik šį kartą) viešojo asmens statuso, praėjus tam tikram laikui vėl taptų viešuoju asmeniu, tai nereikštų, jog visuomenės informavimo priemonės nuasmenintą informaciją (archyvinę publikaciją) turėtų vėl „atasmeninti“, kad nebūtų pažeista visuomenės teisė žinoti šią informaciją. Išnykus ieškovo teistumui, atsakovei neturi atsirasti pareiga kaip nors keisti publikacijas, kadangi tokiu būdu būtų pašalinta objektyvi, tiksli ir teisinga informacija apie anksčiau įvykusius faktus. Todėl pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai nepadarė klaidos ir tinkamai aiškino bei taikė CK 2.23 straipsnio 3 dalį bei VII 14 straipsnio 3 dalies normas, visiškai pagrįstai nustatydami, kad šio konkretaus ginčo atveju teisė toliau skleisti tikrovę atitinkančią ginčo informaciją ir šiandien aktualiais visuomenės diskusiją skatinančiais klausimais nusveria ieškovo teisę į privataus gyvenimo apsaugą.
- 19.2. CK 2.23 straipsnio 3 dalies norma aiškintina taip, kad joje įtvirtintos sąlygos (asmuo yra viešas ir egzistuoja teisėtai ir pagrįstas visuomenės interesas tokią informaciją žinoti) turi būti privalomai nustatomos informacijos pirminio paskelbimo metu. Minėta teisės norma neįtvirtina pareigos iš naujo vertinti minėtų sąlygų buvimo ar nebuvimo praėjus neapibrėžtam laikui tarpui po pirminio teisėto informacijos paskelbimo. Konkretūs įpareigojimai, susiję su anksčiau paskelbta informacija, visuomenės informavimo priemonėms yra nustatyti tik tokios informacijos pirminio neteisėto paskelbimo atvejais (CK 2.24 straipsnis, VII 15, 44 straipsniai, CK 2.22, 2.23 straipsniai).
- 19.3. EŽTT išreiškė poziciją, kad visuomenės interesas turėti galimybę susipažinti su teisinga, tiksli ir objektyvia žiniasklaidoje skelbta istorine, archyvine informacija yra svarbesnis už asmens teisę į privatumą net ir iš esmės pasikeitus faktinėms aplinkybėms. EŽTT nuomone, kad ir kokia svarbi būtų asmens duomenų apsauga, ją reikia derinti su plačiosios visuomenės teise būti informuoti apie praeities įvykius bei apie šiuolaikinę istoriją, ypač naudojant žiniasklaidos skaitmeninius archyvus. Greta pagrindinės spaudos funkcijos skleisti visuotinės svarbos informaciją ir idėjas spaudai tenka antrinė, tačiau vis dėlto vertinga funkcija – saugoti archyvus, kuriuose saugomos anksčiau paskelbtos žinios, ir juos pateikti visuomenei. Interneto archyvai labai prisideda prie naujienų ir informacijos išsaugojimo ir prieinamumo. Skaitmeniniai archyvai yra svarbus švietimo ir istorinių tyrimų šaltinis. Spręsdamas dėl privataus gyvenimo apsaugos pasikeitus faktinėms aplinkybėms, EŽTT konstatavo, kad visuomenės interesas turėti galimybę susipažinti su tiksliais ir objektyviais žiniasklaidos archyvais turėtų būti svarbesnis. Individualizuotos informacijos, tokios kaip visas atitinkamo asmens vardas ir pavardė, atvaizdas, įtraukimas į reportažą yra svarbus spaudos darbo aspektas, ypač kai pranešama apie baudžiamąjį procesą, sulaukusį didelio susidomėjimo (EŽTT 2018 m. birželio 28 d. sprendimas byloje *M. L. ir W. W. prieš Vokietiją*, peticijos Nr. 60798/10 ir Nr. 65599/10, par. 90, 105, 116; 2017 m. spalio 19 d. sprendimas byloje *Fuchsmann prieš Vokietiją*, peticijos Nr. 71233/13, par. 37).
- 19.4. Išnykus teistumui, jo nulemtos teisinės pasekmės išnyksta pačiam asmeniui, tačiau nusikaltimo padarymo objektyvus faktas neišnyksta ir negali išnykti nepasikeitus objektyviai tikrovei. Todėl nusikaltimo padarymo bei ieškovo nuteisimo faktų paviešinimas publikacijose ir šių duomenų prieinamumas visuomenei negali priklausyti nuo ieškovo teistumo išnykimo ar neišnykimo, kadangi tai objektyvūs, tikrovėje įvykę faktai.
- 19.5. Neindividualizuotos informacijos apie vykusį baudžiamąjį procesą bei asmens nuteisimą už nusikalstamą veiką paskelbinas neatitiktų skelbiamos informacijos tikslumo ir patikimumo kriterijų, kurių turi patys visuomenės informavimo priemonė (Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalis, 41 straipsnio 2 dalies 1 punktą, Visuomenės informavimo etikos kodekso 3 straipsnis). EŽTT išaiškino, kad, norint pritaikyti Konvencijos 8 straipsnį, teisės į privataus gyvenimo gerbimą suvaržymas turi pasiekti tam tikrą rimtumo lygį ir tokiu būdu, kad kenktų asmens naudojimuisi teise į privataus gyvenimo gerbimą (EŽTT 2012 m. vasario 7 d. sprendimas byloje *Axel Springer*, peticijos Nr. 39954/08). Ieškovas nepateikė įrodymų, leidžiančių spręsti apie tai, kad esamas jo privataus gyvenimo ribojimas dėl nenuasmenintų publikacijų prieinamumo visuomenei yra pasiekęs tokį rimtumo lygį, jog iš esmės kenkia ieškovo naudojimuisi teise į privataus gyvenimo apsaugą.
- 19.6. Kai asmens duomenys tvarkomi (tvarkymas apima ir skelbimą) žurnalistikos tikslais, asmens teisė būti pamištam (teisė reikalauti ištrinti asmens duomenis) yra netaikoma (Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 4 straipsnis). Galiojant šiai išimčiai, atsakovė neturėjo ir neturi įstatyme įtvirtintos pareigos nuasmeninti publikacijas. Be to, nereikėtų tapatinti asmens duomenų tvarkymo, kurį atlieka interneto svetainių valdytojai (šiuo atveju atsakovė kaip visuomenės informavimo priemonė, teikianti laikraščio turinį internete), ir duomenų tvarkymo, kurį atlieka interneto paieškos variklių valdytojai (pvz., *Google Inc.*), kadangi duomenų tvarkymo tikslai yra skirtingi ir atitinkamai taikomos skirtingos pasekmės, kai yra pareiškiama reikalavimai dėl teisės būti pamištam. Ieškovo cituojamoje ESTT byloje *Google Spain SL, Google Inc. prieš Agencia Espanola de Proteccion de Datos (ASPD), Mario Costeja Gonzalez* C-131/12, išaiškinimai yra pateikti būtent dėl interneto paieškos variklių valdytojų pareigų. ESTT nusprendė, kad tam tikrais atvejais paieškos variklio valdytojas (*Google* ir kt.) turi ištrinti nuorodas į interneto puslapius, kuriuose paskelbta informacija apie konkretų duomenų subjektą, net jei ši informacija buvo paskelbta teisėtai, tačiau tapo nebeaktuali ir perteklinė. Toks ESTT išaiškinimas negali būti automatiškai taikomas visuomenės informavimo priemonėi (interneto svetainės valdytojai), kadangi pastaroji tvarko asmens duomenis visiškai kitokiu tikslu. Būtent dėl šios priežasties minėtoje ESTT byloje laikraštis, kuris irgi buvo įtrauktas į procesą, nebuvo įpareigotas pašalinti publikuotos informacijos, nes buvo laikoma, kad tokia informacija yra skelbiama teisėtai.
- 19.7. Pagal CK 2.23 straipsnio 3 dalyje nustatytą reglamentavimą, visuomenės informavimo priemonė turi pareigą įrodyti informacijos pirminio paskelbimo teisėtumą. Šioje byloje nėra ginčo dėl to, kad pirminis informacijos paskelbinas yra teisėtas. Būtent dėl pareigos įrodyti privatumą sudarančios informacijos paskleidimo atitiktį įstatymo reikalavimams pirminio informacijos paskelbimo metu, o ne dėl tolesnio tokios informacijos skleidimo metu buvo pasisakyta ir ieškovo nurodomoje Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. lapkričio 6 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-569/2006, kurios faktinės aplinkybės iš esmės skiriasi nuo nagrinėjamos bylos aplinkybių.
- 19.8. VII 14 straipsnio 3 dalis nustato atvejus, kai informacija apie privatą gyvenimą gali būti skelbiama be asmens sutikimo. Vienas iš tokių atvejų – kai informacija yra pateikiama viešai nagrinėjant bylą. Baudžiamąją bylą buvo nuspręsta nagrinėti neviešame teismo posėdyje ne dėl to, kad nagrinėjant bylą viešai gali būti atskleistos ieškovo privataus gyvenimo detalės, o dėl to, kad ieškovas savo gynybinių pozicijų nuo pareikštų kaltinimų grindė aplinkybėmis, susijusiomis su jo tariamai vykdyta operatyvine veikla tiriant lapinų grupuotės nusikalstamo susivienijimo veiklą, dėl ko tariamai galėjo būti atskleista valstybės arba tarnybos paslaptis (Baudžiamojo proceso kodekso 9 straipsnio 1 dalis). Tai aiškiai matyti iš byloje esančio ir paties ieškovo minimo teisiamojo posėdžio protokolo baudžiamojoje

byloje. Išnaginėjus baudžiamąją bylą paaiškėjo, kad tokia ieškovo gynybinių pozicijų nepasiteisino, ieškovas buvo nuteistas už piktnaudžiavimą tarnybine padėtimi. Vadinas, neliko ir pagrindo nagrinėti bylą uždaruose posėdžiuose, dėl to apeliacinės instancijos ir kasacinio teismo byloje buvo nagrinėjama viešai ir šių teismų priimtose nutartyse yra viešai prieinamos.

19.9. CK 2.22 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta bendroji taisyklė, kad visais atvejais, t. y. tiek fotografuojant asmenį, tiek siekiant spausdinti (publikuoti, viešinti) asmens nuotrauką, reikia to asmens sutikimo. Įstatymas nustato išimtį tuomet, kai šie veiksmai yra susiję su visuomenine asmens veikla, jo tarnybine padėtimi, teisėsaugos institucijų reikalavimu arba jeigu fotografuojama viešojoje vietoje (CK 2.22 straipsnio 2 dalis).

19.10. Analogiškai kaip ir asmens vardo ir pavardės nurodymo publikacijose atveju, asmens atvaizdo panaudojimas prisideda prie straipsnyje skelbiamos informacijos patikimumo užtikrinimo. Konvencijos 10 straipsnis žurnalistams palieka teisę nuspręsti, kokios detalės turėtų būti skelbiamos straipsnyje, su sąlyga, kad nebūs pažeistos profesinės etikos taisyklės. Publikacijų tema tiek jų paskelbimo metu, tiek dabar vis dar kelia diskusijų visuomenėje, todėl yra aktualu ir prisideda prie nusikalstamų veikų prevencijos. Atsakovės įsitikinimu, visuomenė turi turėti galimybę pasiekti objektyvią, tikslią ir nepakeistą istorinę informaciją ir šis pagrįstas visuomenės interesas neturi būti priklausomas nuo kokių nors ateities įvykių ar faktinių aplinkybių pasikeitimo. Apeliacinės instancijos teismas vertino ne tik publikacijų turinio teisingumą, bet ir tai, kaip nuotraukos susijusios su pateikiamu turiniu, ar jos naudotos tuo tikslu, kuriuo ir darytos, ar ieškovas jose atvaizduojamas etiškai. Taigi, buvo taikomi EŽTT praktikoje naudojami kriterijai teisingai pusiausvyrai tarp teisės į privataus gyvenimo gynimą ir teisės skleisti bei gauti informaciją nustatyti.

19.11. Ieškovo cituojami kasacinio teismo išaiškinimai dėl draudimo tapatinti teisėtą ir pagrįstą visuomenės interesą žinoti informaciją su tiesiog visuomenės interesu patenkinti savo smalsumą šioje byloje netaikytini, kadangi bylų faktinės aplinkybės iš esmės skiriasi. Kasacinio teismo išnagrinėtoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-394/2008 nustatyta, kad atsakovo parodytame reportaže pateikta informacija nesusijusi su įstatymų pažeidimais ar nusikalstamomis veikomis, tai nebuvo susiję su ieškovo tarnybine padėtimi, taigi nebuvo pagrįsto visuomenės intereso žinoti tokią informaciją. Kasacinio teismo išnagrinėtoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-393/2008 teismas laikė, kad paskleista informacija yra išimtinai asmeninio pobūdžio (informacija apie ieškovo nesantuokinį sūnų, ikisantuokinius lytinius santykius) ir jos paskelbimas nėra susijęs nei su profesine ieškovo veikla, nei su visuomenės interesu žinoti tokią informaciją.

19.12. Nagrinėjamoje byloje keliamas asmens privatumo gynimo klausimas anksčiau paskelbtų ir tikrovę atitinkančių publikacijų kontekste yra praktiškai nenagrinėtas Lietuvos teismų praktikoje, todėl byla laikytina gana sudėtinga sprendinių teisiškai naujų bei kompleksiskumu. Atsakovės advokatų didesnių darbo laiko sąnaudų pareikalavo Lietuvos bei užsienio teismų praktikos analizė. Šios bylos baigtis turės poveikį ne tik šios bylos šalims, bet ir visam žiniasklaidos sektoriui. Apeliacinės instancijos teismas atsižvelgė į nurodytus kriterijus, taip pat į atsakovei suteiktų teisiškai paslaugų turinį ir apimtį, ir pagrįstai nusprendė, kad atsakovei priteistos atlyginti bylinėjimosi išlaidos pirmosios instancijos teisme neviršija Rekomendacijose nustatytų maksimalių dydžių. Ieškovas klaidina teismą nurodydamas, kad 2309,16 Eur suma yra už pasirengimą teismo posėdžiui, prašymo dėl bylinėjimosi išlaidų parengimą, vidinius pasitarimus, kadangi, kaip matyti iš darbų išsklaidos, ši suma apima ir atsiliepimo į patikslintą ieškinį rengimą bei tam reikalingos informacijos analizę. Pasirengimo teismo posėdžiams laikas nebūtinai turi sutapti su teismo posėdžių trukme, kuri gali būti nulemta įvairių aplinkybių, tarp jų ir tinkamo advokato pasirengimo teismo posėdžiui, todėl nėra jokio pagrindo pasirengimo bylai trukmę sulyginti su teismo posėdžio trukme ir tik už tą laiką atlyginti bylinėjimosi išlaidas. Tuo atveju, kai konkrečios teisinės paslaugos Rekomendacijose nėra įvardytos, tai dar nereiškia, kad jos nėra susijusios su byla, nes tokių išlaidų atlyginimas nustatytas Rekomendacijų 8.20 punkte. Pagal CPK 88 straipsnio 1 dalį prie išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu, priskiriamos kitos būtinos ir pagrįstos išlaidos (CPK 88 straipsnio 1 dalies 10 punktas). Iš bylą pralaimėjusios šalies turi būti priteistos atlyginti visos su bylos nagrinėjimu susijusios išlaidos, t. y. ne tik tiesioginės teismo atstovavimo išlaidos, bet ir susijusios administracinės (biuro) išlaidos. Visiškai atmetę ieškovo reikalavimus, pirmosios ir apeliacinės instancijos teismas pagrįstai priteisė iš ieškovo atsakovei bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, kuris laikytinas proporcingu atsižvelgiant į individualias šio ginčo aplinkybes (bylos sudėtingumą, klausimų naujumą, procesinių dokumentų turinį ir kt.).

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl teisės į privataus gyvenimo gerbimą ir žiniasklaidos pareigos teikti informaciją visuomenei, visuomenės teisės žinoti

20. Teisė į privataus gyvenimo neliečiamumą įtvirtinta Konstitucijos 22 straipsnyje ir Konvencijos 8 straipsnyje, kituose teisės aktuose.

21. Konstitucijos 22 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad žmogaus privatus gyvenimas neliečiamas; nurodyto straipsnio 4 dalyje suformuluotas bendrasis privataus gyvenimo gynimo principas, pagal kurį įstatymas ir teismas saugo, kad niekas nepatirtų savavališko ar neteisėto kišimosi į jo asmeninį ir šeiminių gyvenimą, kėsiniškos į jo garbę ir orumą. Teisė į privatumą yra fundamentali asmens teisė, kuri gali būti ribojama tik išimtiniais atvejais. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją riboti asmens teisės ir laisvės galima, jeigu yra laikomasi šių sąlygų: tai daroma įstatymu; apribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves ir Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus; apribojimai nėra paneigiami teisių ir laisvių prigimtis bei esmė; yra laikomasi konstitucinio proporcingumo principo (pvz., Konstitucinio Teismo 2005 m. gegužės 13 d. nutarimas, 2010 m. vasario 26 d. nutarimas, 2011 m. birželio 21 d. nutarimas, 2014 m. gegužės 9 d. nutarimas).

22. Konvencijos 8 straipsnio 1 dalimi pripažįstama, kad kiekvienas turi teisę į tai, kad būtų gerbiama jo privatus ir šeimos gyvenimas. Nors Konvencijos 8 straipsniu iš esmės siekiama apsaugoti individą nuo savavališko valdžios institucijų kišimosi į privatumą, be šio negatyviojo įsipareigojimo, gali egzistuoti valstybės pozityviosios pareigos, neatskiriamos nuo veiksmingos privataus gyvenimo apsaugos. Šios pareigos gali apimti priemonių, skirtų užtikrinti pagarbą privačiam gyvenimui netgi individų tarpusavio santykių srityje, priėmimą (žr., pvz., 2010 m. spalio 5 d. EŽTT sprendimą dėl peticijos priimtumo byloje *Köpke prieš Vokietiją*, peticijos Nr. 420/07; 2014 m. gruodžio 9 d. sprendimą dėl peticijos priimtumo byloje *Dahlberg prieš Švediją*, peticijos Nr. 75201/11).

23. CK 2.23 straipsnyje, reglamentuojančiame teisę į privatumą ir jo slaptumą, be kita ko, įtvirtinta, kad fizinio asmens gyvenimas neliečiamas; informacija apie asmens privatumą gali būti skelbiama tik jo sutikimu (1 dalis); draudžiama skleisti surinktą informaciją apie asmens privatumą, nebent, atsižvelgiant į asmens einamas pareigas ar padėtį visuomenėje, tokios informacijos skleidimas atitinka teisėtą ir pagrįstą visuomenės interesą tokią informaciją žinoti (3 dalis).

24. VII 14 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad informacija apie privatumą gali būti skelbiama be žmogaus sutikimo tais atvejais, kai ji padeda atskleisti įstatymų pažeidimus ar nusikalstamas veikas, taip pat kai informacija yra pateikiama viešai nagrinėjant bylą. Be to, informacija apie viešojo asmens privatumą gali būti skelbiama be jo sutikimo, jeigu atskleidžia visuomeninę reikšmę turinčias privataus šio asmens

gyvenimo aplinkybes ar asmenines savybes (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-51/2009).

25. Konstitucija taip pat garantuoja ir saugo visuomenės interesą būti informuotai, žiniasklaidos laisvę skleisti informaciją visuomenės diskusijai skatinančiais klausimais. Žmogui neturi būti kliudoma ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas, tą įtvirtina asmens saviraiškos laisvė (Konstitucijos 25 straipsnio 2 dalis). Masinės informacijos cenzūra draudžiama (Konstitucijos 44 straipsnio 1 dalis). Tokiu atveju, kai duomenys apie tam tikro asmens privatų gyvenimą pavišunami per žiniasklaidos priemones, kyla dviejų konstitucinių, taip pat Konvencijos saugomų vertybių – teisės į privatų gyvenimą (Konstitucijos 22 straipsnis, Konvencijos 8 straipsnis) ir teisės į saviraiškos laisvę, apimančios tiek teisę skleisti informaciją, tiek visuomenės teisę ją gauti (Konstitucijos 25 straipsnis, Konvencijos 10 straipsnis), konfliktas.
26. EŽTT saviraiškos laisvę vertina kaip vieną esminių demokratinės visuomenės pagrindų ir vieną svarbiausių jos pažangos bei kiekvieno individo raidos sąlygų; jo sprendimuose yra pabrėžiama, kad ši laisvė taikytina ne tik „informacijai“ arba „idėjoms“, kurios priimanos palankiai, laikomos neužgauliomis ar nevertomis dėmesio, bet ir toms, kurios įžeidžia, šokiruoja ar trikdo. Tokie yra pluralizmo, tolerancijos ir liberalumo, be kurių nėra demokratinės visuomenės, reikalavimai. Kaip ir dauguma Konvencijoje įtvirtintų teisių, teisė į saviraiškos laisvę nėra absoliuti, ja besinaudojantys asmenys (tiek žurnalistai, tiek kiti asmenys) privalo elgtis sąžiningai „informacijos adresato“ atžvilgiu, siekti pateikti tikslią ir patikimą informaciją, laikytis etikos normų. Kartu EŽTT akcentuoja, kad Konvencijos 10 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos saviraiškos laisvei taikomos išimties turi būti aiškinamos griežtai, apribojimų reikalingumas turi būti nustatomas įtikinamai. Saviraiškos laisvės ribojimui taikant „būtinumo demokratinėje visuomenėje“ kriterijų, turi būti nustatyta, ar asmens laisvės apribojimas atitiko „prilygtinį socialinį poreikį“. Valstybės turi tam tikras vertinimo laisvės ribas, sprendžiamos, ar yra toks poreikis, tačiau negali pažeisti Konvencijos 10 straipsnyje užtikrintų saviraiškos laisvės standartų ir principų (dėl pirmiau nurodytų principų žr. EŽTT1998 m. rugpjūčio 25 d. sprendimo byloje *Hertel prieš Šveicariją*, peticijos Nr. 25181/94, par. 46; 2005 m. vasario 15 d. sprendimo byloje *Steel and Morris prieš Jungtinę Karalystę* peticijos Nr. 68416/01, par. 87; 2012 m. vasario 7 d. sprendimo byloje *Axel Springer AG prieš Vokietiją*, peticijos Nr. 39954/08, par. 78 ir kt.).
27. Nagrinėjamoje byloje sprendžiamas teisės į privataus gyvenimo gerbimą ir žiniasklaidos pareigos teikti informaciją visuomenei, visuomenės teisės žinoti vertybių santykio klausimas. Ieškovas ieškiniu prašė teismo įpareigoti atsakovę UAB „15min“ nuasmenintį asmens duomenis ir pašalinti prie publikacijų skelbiamas jo nuotraukas. Ieškinyje nurodyta, kad atsakovės UAB „15min“ valdomame interneto naujienų portale www.15min.lt nuo 2012 m. vasario 10 d. iki šiol viešai skelbiama informacija kartu su ieškovo atvaizdu, susijusi su baudžiamąja byla Nr. 1-181-843/2012. Ieškovas ginčija ne informacijos apie baudžiamąją bylą paskleidimo teisėtumą jos paskleidimo momentu, bet tolesnio informacijos apie baudžiamąją bylą, įskaitant patį faktą apie ieškovo teisėtumą, skleidimo praėjus daugiau kaip 10 metų teisėtumą. Taigi, konkrečiai šioje byloje turi būti atsakyta į klausimą, ar nėra pažeista ieškovo teisė būti pamirštam internete. Teisėjų kolegija dėl šios teisės toliau ir pasisakys.

Dėl teisės būti pamirštam ir spaudos archyvų vientisumo išsaugojimo principo

28. Nagrinėjamai bylai aktuali naujausia EŽTT praktika, suformuota 2023 m. liepos 4 d. EŽTT Didžiosios kolegijos sprendimu byloje *Hurbain prieš Belgiją* dėl teisės būti pamirštam internete.
29. Konvencijos požūriu teisė būti pamirštam internete siejama su 8 straipsniu, konkrečiau – su teise į reputacijos gerbimą, nepriklausomai nuo to, kokiomis priemonėmis to siekiama (prašoma laikraščio straipsnio pašalinimo ar pakeitimo interneto archyvuose, ar priegios prie straipsnio apribojimo ir pan.), tačiau reikalavimas dėl teisės būti pamirštam nėra savarankiška Konvencijos saugoma teisė ir tiek, kiek jam taikomas 8 straipsnis, gali būti susijęs tik su tam tikromis situacijomis ir informacijos elementais (2023 m. liepos 4 d. EŽTT Didžiosios kolegijos sprendimas byloje *Hurbain prieš Belgiją*, peticijos Nr. 57292/16, par. 199).
30. EŽTT jurisprudencija taip pat atskleidžia, jog tam, kad Konvencijos 8 straipsnio nuostatos būtų taikomos, kėsinimasis į asmens reputaciją turi pasiekti tam tikrą rimtumo lygį ir būti įvykdytas taip, kad būtų pakenkta asmens naudojimuisi teise į privataus gyvenimo gerbimą. Šis reikalavimas taikomas tiek socialinei, tiek profesinei reputacijai. EŽTT yra pažymėjęs, kad 8 straipsniu negalima remtis norint skųstis dėl reputacijos praradimo, kuris yra numatomas asmens veiksmų, pavyzdžiui, nusikalstamos veikos padarymo, padarinių (žr. cituoto sprendimo byloje *Hurbain* par. 189, taip pat 2018 m. rugsėjo 25 d. Didžiosios kolegijos sprendimą byloje *Denisov prieš Ukrainą [DK]*, peticijos Nr. 76639/11). Ši taisyklė neapsiriboja tik reputacijos pažeidimu, bet buvo išplėsta iki platesnio principo, pagal kurį negalima remtis asmeninėmis, socialinėmis, psichologinėmis ir ekonominėmis kančiomis, kurios gali būti numatomos nusikalstamos veikos padarymo pasekmės, siekiant skųstis, kad apkaltinamasis nuosprendis pats savaime reiškia teisės į privataus gyvenimo gerbimą ribojimą. Šis išplėstas principas turėtų apimti ne tik nusikalstamas veikas, bet ir kitus teisės pažeidimus, už kuriuos nustatyta teisinė atsakomybė ir kurių neigiamas poveikis „privatiam gyvenimui“ yra numatomas (*ten pat*).
31. Savo ruožtu EŽTT taip pat yra nurodęs, kad tais atvejais, kai buvo renkami duomenys apie konkretų asmenį, asmens duomenys tvarkomi ar naudojami arba atitinkama medžiaga skelbiama tokiu būdu ar mastu, kuris viršija įprastai numatomą, kyla privataus gyvenimo pasvarstymų. EŽTT yra pripažinęs, kad asmens duomenų apsauga turi esminę reikšmę asmens galimybei naudotis Konvencijos 8 straipsniu saugoma teise į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą (žr. cituoto sprendimo byloje *Hurbain* par. 190; 2017 m. birželio 27 d. sprendimo *Satakunnan Markkinapörssi Oy ir Satamedia Oy prieš Suomiją [DK]* peticijos Nr. 931/13, par. 136–137). EŽTT jurisprudencijoje yra pažymėta, kad jau ne vienierius metus tobulėjant technologijoms ir komunikacijos priemonėms vis daugiau asmenų siekia apsaugoti savo interesus, remdamiesi vadinamąja teise būti pamirštam. Ši teisė grindžiama asmens interesu gauti galimybę ištrinti, pakeisti arba apriboti prieigą prie praeties informacijos, kuri turi įtakos tam, kaip jis šiuo metu yra vertinamas visuomenėje. Siekdami, kad ši informacija būtų ištrinta, atitinkami asmenys nori, kad su jų praeties veiksmis ar viešais pasisakymais nebūtų susiduriama neribotą laiką įvairiomis aplinkybėmis, pavyzdžiui, ieškant darbo ir palaikant verslo santykius. Akivaizdu, kad paskelbta ir kurią laiką internete prieinama asmeninė informacija gali turėti didelį neigiamą poveikį tam, kaip atitinkamą asmenį vertina visuomenė. Taip pat kyla kitų žalingų padarinių pavojus: pirma, informacijos kaupimas, dėl kurio gali būti sukurtas atitinkamo asmens profilis (žr., pvz., ESTT 2014 m. gegužės 13 d. sprendimo byloje *Google Spain, C-131/12*, par. 74); antra, jei informacija nesusiejama su kontekstu, tai gali reikšti, kad asmuo, susipažinęs su internete paskelbtu straipsniu apie kitą asmenį, gauna fragmentišką ir iškreiptą tikrovės vaizdą. Be to, nepriklausomai nuo faktinio paieškos, susijusios su konkrečiu vardu, dažnumo, kita galima informacijos apie asmenį skelbimo internete pasekmė yra nuolatinė grėsmė ir iš to kylanti baimė tam asmeniui bet kada netikėtai vėl susidurti su savo praetimi (dėl pirmiau nurodytų principinių nuostatų žr. cituoto sprendimo byloje *Hurbain* par. 192). Didžiosios kolegijos sprendime *Hurbain* byloje EŽTT nurodė ir tai, kad kalbant apie teisminę informaciją, vertinant atitinkamam asmeniui padarytą žalą, svarbu atsižvelgti į tolesnio šios informacijos prieinamumo pasekmes to asmens reintegracijai į visuomenę. Vis dėlto tai, kad asmuo buvo reabilituotas, savaime negali pateisinti teisės būti pamirštam pripažinimo (žr. par. 233). Bet kuriuo atveju, kaip jau minėta pirmiau, pagal Konvencijos 8 straipsnį būtina, kad asmuo, teikiantis atitinkamą ieškinį, tinkamai pagrįstų su tolesniu archyvuoto straipsnio prieinamumu internete susijusio kėsinimosi į privataus gyvenimo gerbimą rimtumą (žr. par. 210).
32. Teisėjų kolegija pažymi, kad nagrinėjamoje byloje, sprendžiant interesų sankirtos suderinimo problemą, susiduriama su demokratinėje visuomenėje itin reikšminga spaudos laisvę, o konkrečiau – su spaudos archyvų vientisumo išsaugojimo principu. Derinant susikertančius interesus ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas tam, kad būtų tinkamai suderinti, viena vertus, asmenų, prašančių pakeisti ar pašalinti su jais susijusį straipsnį iš spaudos archyvų, interesai, kita vertus, tokių prašymų poveikis atitinkamiems naujienų leidėjams, taip pat, priklausomai nuo aplinkybių, spaudos veiklai. Šiame kontekste itin svarbu laikytis spaudos archyvų vientisumo išsaugojimo principo, o tai reiškia, kad reikia užtikrinti, jog archyvų turinio keitimas ir *a fortiori* (juo labiau) šalinimas būtų apribotas tik tuo, kas yra griežtai būtina, kad būtų išvengta bet

kokio slopinančio poveikio, kurį tokios priemonės galėtų turėti spaudos užduočiai skleisti informaciją ir išsaugoti archyvus (žr. cituoto sprendimo byloje *Hurbain* par. 211). Šia prasme ieškovo remiamasis ESTT sprendimu *Google Spain* byloje nėra tinkamas, nes minėtoje byloje dalyvauja visai kitokio pobūdžio subjektas – paieškos variklio eksploatuotojas, kuris nėra pradinis informacijos skelbėjas (kurio veikla paprastai sudaro saviraškos laisvės apsaugos pagrindą), jo interesas visų pirma yra palengvinti bet kokios turimos informacijos apie atitinkamą asmenį suradimą ir sudaryti jo profilį. Interesų pusiausvyros nustatymo rezultatas gali skirtis priklausomai nuo to, ar prašymas ištrinti (pakeisti) informaciją susijęs su pradiniu informacijos skelbėju ar su paieškos variklio eksploatuotoju.

33. Dėl Konvencijos 10 straipsnio ir skaitmeninių spaudos archyvų apsaugos svarbos EŽTT savo praktikoje yra pažymėjęs, kad interneto archyvų atsiradimas labai prisidėjo prie naujų ir informacijos išsaugojimo ir prieinamumo. Be to, skaitmeniniai archyvai yra svarbus švietimo ir istorinių tyrimų šaltinis. Ši spaudos funkcija, kaip ir atitinkamas teisėtas visuomenės interesas naudotis archyvais, neabejotinai yra saugomas Konvencijos 10 straipsniu. Kad spauda galėtų tinkamai atlikti savo užduotį kurti archyvus, ji turi turėti galimybę sukurti ir palaikyti išsamius įrašus. Kadangi archyvų vaidmuo yra užtikrinti nuolatinę informacijos, kuri tam tikru metu buvo teisėtai paskelbta, prieinamumą, jie paprastai turėtų išlikti autentiški, patikimi ir išsamūs. Todėl skaitmeninės spaudos archyvų vientisumas turėtų būti pagrindinis principas, kuriuo turėtų būti vadovaujamasi nagrinėjant bet kokią prašymą pašalinti ar pakeisti visą ar dalį archyvuoto straipsnio, kuris prisidėjo prie atminties išsaugojimo, ypač jei, kaip šiuo atveju, niekada nebuvo suabejota straipsnio teisėtumu. Tokie prašymai reikalauja ypatingo nacionalinių institucijų budrumo ir nuodugnaus nagrinėjimo (žr. sprendimo byloje *Hurbain* par. 186).
34. Derinant Konvencijos 8 ir 10 straipsniais garantuojamas teises ir sprendžiant susikertančių interesų pusiausvyros nustatymo klausimą nagrinėjamoje byloje, kai susiduriama su veikla, susijusia su spaudos archyvų vientisumo išsaugojimu, aktualūs šie EŽTT praktikoje naujausiu sprendimu (žr. sprendimo byloje *Hurbain* par. 205) įtvirtinti kriterijai: a) archyvuotos informacijos pobūdis; b) laikas, praėjęs nuo įvykių ir nuo pirminio paskelbimo bei paskelbimo internete; c) dabartinis informacijos aktualumas; d) asmens, reikalaujančio teisės būti pamirštam, žinomumas ir jo elgesys po įvykių; e) neigiamos tolesnės informacijos prieinamumo internete pasekmės; f) informacijos prieinamumo skaitmeniniuose archyvuose lygis ir g) priemonės poveikis saviraškos laisvei ir, konkrečiau, spaudos laisvei. Be kita ko, *Hurbain* byloje EŽTT itin akcentavo tai, kad šioje byloje padaryta išvada nesusijusi su žiniasklaidos priemonių prievole sistemingai ir nuolat tikrinti savo archyvus. Interesų pusiausvyros nustatymo klausimą reikia spręsti tik tuo atveju, jei gaunamas atitinkamas tinkamai pagrįstas prašymas.
35. Taikydama pirmiau nurodytus bendruosius principus dėl Konvencijos straipsnių taikytinumo ir interesų derinimo, teisėjų kolegija pirmiausia pažymi, kad nagrinėjamo atveju nėra pagrindo spręsti, jog buvo peržengtas Konvencijos 8 straipsnio taikytinumo slenkstis. Tam, kad būtų galima spręsti susikertančių interesų pusiausvyros nustatymo klausimą, reikėtų konstatuoti, kad ieškovas tinkamai pagrindė su tolesniu archyvuoto straipsnio prieinamumu internete susijusio kėsimosi į privataus gyvenimo gerbiną rimtumą. Vis dėlto ieškovas konkrečiai nesiskundžia kokiais nors patiriamais ar galimais sunkumais įsidarbinimo, verslo ar asmeninio gyvenimo srityje, o labiau akcentuoja tai, kad nebėra viešasis asmuo ir, praėjus daugiau nei dešimčiai metų nuo jo nuteisimo baudžiamojame byloje, išnykus jo teistumui, nebėra pagrindo įstatymu nustatytoms išimtims, leidžiančioms skelbti jo privačius duomenis be jo sutikimo (pvz., *Hurbain* byloje nacionaliniu lygiu ieškovas (gydytojas) bent jau rėmėsi savo profesine reputacija, nuogastavimais dėl pacientų praradimo, galima savo „profesinė mirtimi“ (angl. *a professional death foretold*). Be to, teisėjų kolegija, netgi darydama prielaidą, kad Konvencijos 8 straipsnis galėtų būti pripažintas taikytinu, įvertinusi bylos situaciją pagal pirmiau nurodytus EŽTT jurisprudencijoje nustatytus kriterijus, nemano, kad nagrinėjamo atveju prioritetą turėtų būti suteikiamas ieškovo privataus gyvenimo apsaugai dėl toliau nurodomų priežasčių.
36. Analizuojant pirmąjį kriterijų, t. y. dėl archyvuotos informacijos pobūdžio, reikia nustatyti, ar konkreči informacija susijusi su atitinkamo asmens privacia, profesiniu ar viešuoju gyvenimu ir ar ji turi socialinį poveikį arba patenka į intymią privataus gyvenimo sritį ir todėl yra ypač jautri. Naujausioje savo praktikoje EŽTT su baudžiamuoju procesu susijusius duomenis apibūdino kaip „jautrius“. Savo ruožtu EŽTT taip pat pažymėjo, kad spaudos straipsnių apie baudžiamąjį procesą atveju individualizuotos informacijos, pavyzdžiui, atitinkamo asmens vardo ir pavardės, įtraukimas buvo svarbus aspektas ir pats savaime nekėlė Konvencijos klausimų nei pirminio paskelbimo, nei įtraukimo į interneto archyvus metu (žr. sprendimo byloje *M. L. ir W.W.* par. 105). Kalbant apie informacijos teisminį pobūdį, reikšmingas nusikaltimo, kuris buvo pirminio straipsnio objektas, pobūdis ir sunkumas. Nagrinėjamoje byloje pripažintina, kad su ginču susijusi informacija pateko į ieškovo profesinio gyvenimo sritį, bendriausia prasme duomenys apie teisminį baudžiamąjį procesą laikytini jautriais. Vis dėlto šiuo konkrečiu atveju atkreiptinas dėmesys į nusikaltimo pobūdį – valstybės tarnautojo, valstybės įgalioto asmens tirti nusikaltimus, autoriteto pažeminimą, šokiruojantį piktnaudžiavinį tarmybine padėtimi bei į baudžiamąją bylą nagrinėjusių teismų konstatuotą didelę žalą valstybės interesams. Nusikaltimo peržengtos minimalios moralės ribos. Be to, pats įvykis buvo gana plačiai nušviestas spaudoje, įskaitant atsakovės paskelbtas dešimt publikacijų nuo 2012 m. vasario 10 d. iki 2013 m. balandžio 9 d. Teisėjų kolegijos vertinimu, tokio nusikaltimo ir informacijos apie jį reikšmė laikui bėgant nesumažėjo.
37. Dėl laiko, praėjusio nuo įvykių ir nuo pirminio paskelbimo bei paskelbimo internete, ir dėl dabartinio informacijos aktualumo visuomenei – straipsnio indėlis į visuomenei svarbią diskusiją gali išlikti laikui bėgant dėl pačios informacijos arba dėl naujų veiksmų, atsiradusių po jo paskelbimo. Nuo ieškovo nusikalstamos veikos padarymo ir apkaltinamojo teismo nuosprendžio priėmimo bei pirminio straipsnio paskelbimo iki ieškovo prašymo nuasmeninti praėjo apie 10 metų. Nei Visuomenės informavimo įstatymo 14 straipsnis, nei CK 2.23 straipsnis, nei joks kitas teisės aktas nenustato konkretaus laiko termino, per kurį turi būti taikomas teisės į privataus gyvenimo neliečiamumą ribojimas. Todėl kiekvienoje byloje atsižvelgiant į konkrečias bylos aplinkybes turi būti sprendžiama dėl informacijos aktualumo visuomenei laikotarpiu.
38. Viena vertus, galima svarstyti, kad po 10 metų atitinkamu straipsniu tėra statistškai prisidedama prie pareigūnų piktnaudžiavimo tarmybine padėtimi temos (policijos įvaizdis per tiek metų kito), pats asmuo nebėra viešas. Kita vertus, įvertinant nusikaltimo pavojingumą, šokiruojantį pobūdį, jo platų nušvietimą spaudoje, informacija apie jį išlieka aktuali visuomenei ir galinti kelti diskusijų taip pat ir praėjusiam laikui tarpui. Publikacijose pateikiama informacija ir toliau išlieka aktuali visuomenės nariams ir jie turi teisę tai žinoti, apie tai diskutuoti. Publikacijų tikslas informuoti visuomenę apie valstybės pareigūno padarytą rimtą teisės pažeidimą nepasikeitė. Toks praėjusio laiko tarpas savaime nevertintinas kaip pakankamas būtinumui nuasmeninti teisėtai paskelbtą informaciją.
39. Dėl asmens, reikalaujančio teisės būti pamirštam, žinomumo ir jo elgesio po įvykių – tai, kiek asmuo yra viešas ar gerai žinomas, turi įtakos apsaugai, kuri gali būti suteikta jo privaciai gyvenimui. Klausimas, ar atitinkamas asmuo yra gerai žinomas, turėtų būti nagrinėjamas atsižvelgiant į bylos aplinkybes ir laiko, kai buvo pateiktas prašymas dėl teisės būti pamirštam, požuriu. Asmens viešas žinomumas gali būti ankstesnis nei faktai, apie kuriuos pranešta ginčijamame straipsnyje, arba gali būti susijęs su jais. Be to, nors laikui bėgant asmens žinomumas gali sumažėti, asmuo gali ir vėliau dėl įvairių priežasčių sugrįžti į viešumą. Tam tikrais atvejais asmens elgesys po įvykių, kurie buvo pirminio straipsnio objektas, taip pat gali pateisinti prašymo dėl teisės būti pamirštam atmetimą. Nagrinėjamoje byloje nusikalstamų įvykių metu ieškovas buvo policijos pareigūnas, viešasis asmuo, baudžiamoji byla sulaukė plataus atgarsio žiniasklaidoje ir visuomenėje. Šiuo metu ieškovas nėra viešasis asmuo ir per visą laiką nuo įvykių nesiekė toks tapti, nenorėjo žiniasklaidos dėmesio – visa tai didina jo lūkestį dėl privatumo apsaugos.
40. Dėl neigiamo tolesnės informacijos prieinamumo internete pasekmių kriterijaus – norėdamas pagrįsti skaitmeniniame spaudos archyve saugomo straipsnio pakeitimo poreikį, suinteresuotas asmuo turi pateikti tinkamai pagrįstą reikalavimą dėl rimtos žalos jo privaciai gyvenimui (žr. sprendimo byloje *Hurbain* par. 232). Nagrinėjamoje byloje ieškovas nepateikė pakankamai objektyvių įrodymų, jog publikacijose paskelbtos informacijos apimtį jo privataus gyvenimo varžymas pasiekė tokį lygį ir tokiu būdu, kad tai iš esmės kenkia jo naudojimuisi teise į privataus gyvenimo apsaugą. Ieškovas nepateikė iš esmės jokių įrodymų, kurių pagrindu būtų galima spręsti, kad paskelbta informacija kaip nors kenktų jo asmeniui ar šeiminiam gyvenimui, nepateikė jokių sąsajų su jo asmeninio, šeiminio gyvenimo aplinkybėmis. Ieškovas konkrečiai nesiskundžia kokiais nors patiriamais ar galimais sunkumais įsidarbinimo, verslo ar asmeninio gyvenimo srityje, o labiau akcentuoja tai, kad nebėra viešasis asmuo ir, praėjus daugiau nei dešimčiai metų nuo jo nuteisimo baudžiamojame byloje, išnykus jo teistumui, nebėra

pagrindo įstatymu nustatytoms išimtims, leidžiančioms skelbti jo privačius duomenis be jo sutikimo. Byloje ne tik nepateikta įrodymų, bet ir apskritai jokių argumentų, kuo pasireiškia su ginču susijusios informacijos neigiamas poveikis ieškovo asmeniui ar šeiminiam gyvenimui. Šiame kontekste taip pat pažymėtina, kad pasikeitus aplinkybėms, susijusioms su atitinkamos informacijos poveikiu ieškovo privatumui ar šeimos gyvenimui, jis galėtų teikti naują reikalavinį.

41. Ieškovas kasaciniame skunde teigia, kad atvaizdo skelbimas kartu su informacija apie nusikalstamos veikos padarymą žemina jo garbę ir orumą. Pirmiausia pažymėtina, kad bendriausia prasme nusikalstamos veikos padarymas reiškia nusikaltimą padariusio asmens poelgį, kuriuo jis pats pažemino savo garbę ir orumą, todėl informacijos apie nusikalstamą veiką ir kartu atvaizdo paviešinimas atitinka visuomenės teisę žinoti apie nusikaltimą ir jį padariusį asmenį.
42. Konstitucinio Teismo 2000 m. gegužės 8 d. nutarime pateiktas išaiškinimas, jog darydamas nusikalstamas ar kitas priešingas teisei veikas asmuo neturi ir negali tikėtis privatumo, o žmogaus privataus gyvenimo apsaugos ribos baigiasi tada, kai jis savo veiksmais nusikalstamai ar kitaip neteisėtai pažeidžia teisės saugomus interesus, daro žalą atskiroms asmenims, visuomenei ir valstybei. Priešingu atveju neįvardijimas konkretaus asmens, dėl kurio vyksta baudžiamasis procesas, neatitiktų žiniasklaidos pagrindinės funkcijos skleisti aktualią, teisingą ir išsamią informaciją apie realius įvykius.
43. Išnykęs ieškovo teistumas savaime nesudaro pagrindo laikyti, jog visuomenė neturėtų žinoti apie publikacijose aprašomus įvykius. Visuomenės teisės ir intereso žinoti ir domėtis trukmė neturėtų būti siejama su asmens teistumu. Teistumas yra baudžiamosios teisės institutas, sukeliantis pasekmių baudžiamojo įstatymo prasme nuteistam asmeniui per teistumo laikotarpį. Tuo tarpu asmens nuteisimo faktas kaip reikšminga informacija, pateikiama visuomenei, jos reikšmingumas ir visuomenės teisė susipažinti išlieka ir praėjus ilgesniam laikotarpiui negu teistumo terminas. Be to, Konstitucinis Teismas nutarime yra pažymėjęs, kad teistumas yra baudžiamojo įstatymo nustatytas terminas, o jam pasibaigus tai, kad asmuo buvo nuteistas, išlieka visam to asmens gyvenimui kaip biografijos faktas (Konstitucinio Teismo 2011 m. lapkričio 11 d. nutarimas).
44. Akivaizdu, kad tokia aplinkybė ir informacija apie padarytą nusikaltimą pati savaime menkina nuteisto asmens garbę ir orumą visuomenės akivaizdoje, nes nusikaltimas yra moraliai smerktinas to asmens poelgis. Informacijos apie nusikaltimą viešinimas labiau nepažemina ir nepažemins ieškovo, negu kad pažemino jo paties garbę ir orumą nusikalstamos veikos padarymas. Toks faktas ir jo nusikaltimą padariusio asmens neigiamai reputacijai pasekmės išlieka visam gyvenimui. Kita vertus, teisėjų kolegija taip pat pažymi, kad nuteisti asmenys, atlikę bausmę, gali teisėtai siekti vėl visiškai integruotis į visuomenę. Vis dėlto, kaip jau minėta pirmiau, tai, kad asmuo buvo „reabilituotas“, savaime negali pateisinti teisės būti pamirštam pripažinimo (žr. sprendimo byloje *Hurbain* par. 210, 233).
45. Dėl informacijos prieinamumo skaitmeniniuose archyvuose lygio kriterijaus – šiuo aspektu *Hurbain* byloje EŽTT pažymėjo, kad bendriausia prasme reikia atsižvelgti į tai, jog, nesant aktyvios paieškos (naudojant raktinius žodžius), skaitmeniniuose archyvuose esantis straipsnis savaime negali patraukti interneto vartotojų, kurie neieško tikslios informacijos apie konkretų asmenį, dėmesio. Derinant susidūrusias teisės svarbą išsiaiškinti archyvuoto straipsnio prieinamumo lygį, t. y. ar jis prieinamas be apribojimų ir nemokamai, ar jį gali skaityti tik prenumeratoriai, ar prieiga ribojama kitais būdais. Nagrinėjamos bylos aplinkybių kontekste pažymėtina, kad informacija apie ieškovo, įvedus jo vardą ir pavardę tiek į *Google*, tiek į *15min* paieškos laukelius, prieinama be apribojimų (nemokama, gali skaityti ne tik prenumeratoriai), taigi informacijos prieinamumo lygis yra aukštas.
46. Dėl priemonės poveikio saviraškos laisvei ir, konkrečiau, spaudos laisvei kriterijaus – atsižvelgiant į skaitmeninės spaudos archyvų vientisumo svarbą, nacionaliniai teismai, sprendami tokio pobūdžio ginčus ir sprendami, kurią iš skirtingų priemonių, kurias prašo taikyti prašymą pateikęs asmuo, taikyti, turėtų teikti pirmenybę priemonei, kuri geriausiai atitiktų to asmens siekiamą tikslą, darydami prielaidą, kad jis pagrįstas, ir mažiausiai ribotų spaudos laisvę. *Hurbain* byloje EŽTT pažymėjo, kad galima nurodyti taikyti tik tas priemones, kurios atitinka šį dvejopą tikslą, net jei dėl to reikėtų atmesti prašymą pateikęs asmens ieškinį (par. 242). Ankstesnėse bylose, susijusiose su skaitmeninių spaudos archyvų keitimu, EŽTT yra vertinęs nacionaliniu lygmeniu taikytų priemonių pobūdį platesniame įvairių galimų alternatyvių priemonių kontekste, pavyzdžiui, yra atsižvelgęs į tai, ar pareiškėjai ėmėsi kokių nors kitokių veiksmų, mažiau ribojančių žiniasklaidos saviraškos laisvę (pvz., ar kreipėsi į paieškos variklio eksploatuotoją, kad su pareiškėjais susijusi informacija būtų sunkiau surandama; žr. 2017 m. spalio 19 d. sprendimo byloje *Fuchsmann prieš Vokietiją*, peticijos Nr. 71233/13, par. 53; pirmiau nurodyto sprendimo *M. L. ir W. W. prieš Vokietiją* par. 114). Savo ruožtu *Hurbain* byloje EŽTT Didžioji kolegija taip pat pažymėjo, kad, atsižvelgiant į Belgijos teisėje įtvirtintą dispozityvumo principą civiliniame procese, teismai negali būti kritikuojami už tai, kad apsiribojo tik pagrindinio reikalavimo (prašymo nuasmeninti) priimtumu ir pagrįstumu išnagrinėjimu (par. 248).
47. Dėl nuasmeninimo, kaip prašomos taikyti priemonės, kuria ribojama žiniasklaidos saviraškos laisvė, pažymėtina, kad EŽTT jau anksčiau yra pripažinęs, jog nuasmeninimas mažiau kenkia saviraškos laisvei nei viso straipsnio pašalinimas (žr. pirmiau minėto sprendimo byloje *M. L. ir W. W. prieš Vokietiją*, par. 105). Didžiosios kolegijos sprendime EŽTT pažymėjo, kad nuasmeninimas yra ypatinga archyvinės medžiagos keitimo priemonė, nes jis susijęs tik su atitinkamo asmens vardu ir pavarde ir neturi kitokio poveikio perduodamos informacijos turiniui. Vis dėlto *Hurbain* byloje EŽTT atkreipė dėmesį ir į tai, kad originali, nuasmeninta straipsnio versija vis dar prieinama spausdintine forma ir su ja galima susipažinti.
48. Šioje nagrinėjamoje byloje ieškinio reikalavimas suformuluotas įpareigoti atsakovę nuasmeninti ieškovo duomenis ir pašalinti jo atvaizdą, nėra prašoma taikyti kitokių ar alternatyvių teisės į privatų gyvenimą gynimo būdų. Dėl pačios priemonės (nuasmeninimo) pobūdžio, nors ji savo esme ir yra mažiau ribojanti, šiuo atveju prašoma nuasmeninti vienintelę skaitmeninę straipsnio versiją, o tai yra savo apimtimi rimtesnio pobūdžio ribojimas (palyginimui žr. *Hurbain* bylą, joje popierinė straipsnio versija liko nenuasmeninta).
49. Įvertinusi reikšmingas aplinkybes pagal nutarties 34–46 punktuose nurodytus kriterijus, teisėjų kolegija padaro išvadą, kad išvardyti kriterijai nėra tenkinami tam, kad atsakovė būtų įpareigota nuasmeninti ieškovo duomenis. Ieškovo teisė būti pamirštam nepažeista, nes aplinkybės patvirtina teisinės sąlygos, kaj teisė būti pamirštam, šios teisės gynimą nusveria visuomenės interesas žinoti informaciją ir žiniasklaidos teisė bei pareiga skleisti informaciją. Šio visuomenės intereso nepaneigia aplinkybės, kad praėjo daugiau kaip dešimt metų nuo pirminio informacijos paskleidimo ir suėjo teistumo terminas. Žiniasklaidos pareiga teikti informaciją visuomenei, visuomenės teisė būti informuotai kaip vertybės nusveria ieškovo teisę į privatų gyvenimą, nulemia ieškovo teisės į privatų gyvenimą ribojimą. Publikacijų tolesnis skelbimas atitinka teisės į privatų gyvenimą suvaržymo proporcingumo kriterijų. Išlieka nepaneigta pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų išvada, jog publikacijų paskelbimas atitinka proporcingumo kriterijų. Tuo tarpu ieškovo prašoma teisų gynimo priemonė nėra proporcinga. Teisėjų kolegija, akcentuodama tai, kad ieškovas nepagrindė kėsimosi į jo privatų gyvenimą rimtumo, atsižvelgdama į teismų nustatytų faktų pobūdį, jų rimtumą ir išlikusį aktualumą visuomenei, prašomos vienintelės priemonės pobūdį (publikacijų elektroninės versijos nuasmeninimą), nusprendžia, kad byloje pareikštas ieškinio reikalavimas įpareigoti atsakovę nuasmeninti ieškovo duomenis nėra pagrįstas ir šio reikalavimo teismai teisingai nusprendė netenkinti.

Dėl asmens atvaizdo aspekto

50. Nagrinėjamoje byloje ieškovas teigia, kad teismai privalejo tirti ir nustatyti, ar ieškovo atvaizdo skelbimas kartu su baudžiamosios bylos informacija ir dabar vis dar tenkina teisėtą ir pagrįstą visuomenės poreikį žinoti, kaip atrodo ieškovas. Jo teigimu, pirminis ir esminis kriterijus – tai nuotraukos (atvaizdo) indėlis į visuotinės svarbos diskusijas; asmens viešumas, taip pat svarbus būdas, kaip atvaizdas buvo publikuotas,

kokiam kontekste asmuo buvo jame pateikiamas (remiamasi EŽTT Didžiosios kolegijos 2012 m. vasario 7 d. sprendimu byloje *Axel Springer*, peticijos Nr. 39954/08).

51. Vertindamas teisės į atvaizdą apribojimus, EŽTT reikšmingais kriterijais laiko straipsnio (nuotraukos) prisidėjimą prie diskusijos dėl bendrojo intereso; asmens žinomumą ir publikacijos temą, ankstesnį asmens elgesį; atitinkamos informacijos gavimo būdą ir jos tikrumą (patikimumą); publikacijos turinį, formą ir padarinius; nuotraukų padarymo aplinkybes; sankcijos griežtumą (žr., pvz., EŽTT 2003 m. sausio 28 d. sprendimą byloje *Peck prieš Jungtinę Karalystę*, peticijos Nr. 44647/98; 2004 m. birželio 24 d. sprendimą byloje *von Hannover prieš Vokietiją*, peticijos Nr. 59320/00; cituotą sprendimą byloje *Springer*). Pavyzdžiui, anksčiau cituotoje byloje *M. L. ir W. W.*, kurioje pareiškėjai, be kita ko, skundėsi dėl pridėtų nuotraukų (iš teismo salės, su kalėjimo pareigūnais ir pan.) spaudos medžiagoje, kurią jie prašė nuasmeninti, EŽTT nurodė trumpai nurodė, kad ginčo nuotraukose nebuvo jokių kompromituojančių elementų; tikimybę, kad tretieji asmenys atpažins pareiškėjus, mažino tai, kad nuotraukose pareiškėjai buvo vaizduojami taip, kaip atrodė prieš tryliką metų iki jų išleidimo.
52. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad nagrinėjamoje byloje nuotraukos padarytos teisėtai ir nėra kompromituojančios, ir nors ieškovas nebėra viešasis asmuo ir per bylą aktualų laiką to viešumo nesiekė (skirtingai nei *Axel Springer* ir *M. L. ir W. W.* bylų atveju), bet, kaip konstatuota pirmiau, straipsnių tema vis dar gali būti laikoma aktualia, ieškovo nuotraukos tiesiogiai susijusios su publikacijų tema, todėl ieškovo atvaizdo publikavimas prie straipsnių nėra perteklinis. Darytina išvada, kad teismai pagrįstai netenkino ir ieškinio reikalavimo dėl ieškovo atvaizdo pašalinimo iš publikacijų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

53. Nagrinėjamoje byloje ieškovas teigia, kad teismai turėjo pareigą vertinti bylinėjimosi išlaidas, vadovaudamiesi teisingumo, protingumo ir sąžiningumo kriterijais, ir atsižvelgti į tai, kad ieškovas yra fizinis asmuo, t. y. silpnoji pusė, o atsakovė yra bendrovė, ir į faktą, kad ieškovas gina savo asmenines neturtines teises. Jis tvirtina, kad teismai priteisė atsakovės naudas atlyginti bylinėjimosi išlaidas, kurių dydis viršija atitinkamose Rekomendacijose nustatytus maksimalius dydžius, ir nepagrįstai priteisė atlyginti advokatų biuro išlaidas.
54. Pirmosios instancijos teismas priteisė iš ieškovo atsakovei 7549,65 Eur, t. y. 100 proc., kiek ir prašė atsakovė, bylinėjimosi išlaidų teisei pagalbai atlyginti. Apeliacinės instancijos teismas priteisė 2340 Eur iš ieškovo atsakovei, o atsakovė prašė priteisti 5034,35 Eur bylinėjimosi išlaidų teisei pagalbai atlyginti.
55. Iš bylos proceso eigos matyti, kad atsakovės atstovai parengė ir pateikė pirmosios instancijos teismui du atsiliepimus – vieną į pradinį ieškinį ir dar vieną į patikslintą ieškinį.
56. Pateikusi pirmą atsiliepimą į ieškinį pirmuoju prašymu atsakovė prašė teismo priteisti 5032,85 Eur su PVM bylinėjimosi išlaidų teisei pagalbai apmokėti atlyginimo, iš jų 3999,40 Eur be PVM už pirmojo atsiliepimo į ieškinį parengimą ir 159,98 Eur be PVM už bendrąsias biuro išlaidas, t. y. iš viso 4159,38 Eur be PVM, o iš viso su PVM – 5032,85 Eur. Atsakovė sumokėjo 5032,85 Eur advokatų profesinei bendrijai 2022 m. spalio 18 d. Pagal Rekomendacijų 8.2 punktą, už atsiliepimo į ieškinį parengimą maksimalus priteistinas užmokesčio už teisinės paslaugos atlyginimo dydis yra 2,5 užpraeito ketvirčio vidutinio darbo užmokesčio (toliau – DU) šalies ūkyje. 2022 m II ketvirtyje vidutinis DU buvo 1780,50 Eur. Taigi, maksimali priteistina suma už atsiliepimo į ieškinį parengimą yra 4451,25 Eur ($1780,50 \text{ Eur} \times 2 = 4451,25 \text{ Eur}$). Pateikusi pirmą atsiliepimą į ieškinį pirmuoju prašymu priteisti bylinėjimosi išlaidų teisei pagalbai apmokėti atlyginimą atsakovė kartu pateikė advokato darbų išskaitinę. Išskaitinėje nurodyta atsiliepimo į ieškinį parengimo valandų trukmė, taip pat iš viso 6,11 val. trukmė pasirengimui bylai, apimanti pasirengimą atsiliepimui rengti ir pasirengimą teismo posėdžiui; be to, 159,98 Eur be PVM bendrosios biuro išlaidos. Rekomendacijų 8.19 punkte nustatytas už kiekvieną teisinių konsultacijų, atstovavimo teisme, pasirengimo teismo ar parengiamajam posėdžiui valandą atlyginimo dydis yra 0,1 užpraeito ketvirčio vidutinio DU šalies ūkyje, taigi, už 6,11 val. trukmės teisinės paslaugas maksimalus dydis sudaro 1087,89 Eur. Todėl pirmuoju prašymu prašoma priteisti 5032,85 Eur su PVM bylinėjimosi išlaidas teisei pagalbai apmokėti suma neviršija Rekomendacijų 8.2 ir 8.19 punktuose nurodytų dydžių, o 159,98 Eur be PVM bendrosios biuro išlaidos yra teisiųjų paslaugų teikimo sudedamoji dalis.
57. Pateikusi antrą atsiliepimą į ieškinį antruoju prašymu atsakovė prašė teismo: priteisti 2516,80 Eur su PVM bylinėjimosi išlaidas teisei pagalbai byloje 2022 m. 11–12 mėn. laikotarpiu apmokėti ir iš viso priteisti 7549,65 Eur (5032,85 Eur + 2516,80 Eur). Išskaitinėje prie antrojo prašymo nurodyta antrojo atsiliepimo į patikslintą ieškinį parengimo ir kitų teisiųjų darbų (pasirengimo posėdžiui, prašymo teismui parengimas ir analizė) trukmė – 9,25 val. plius 0,92 val., darbų suma – 1835 Eur be PVM plius 165,60 Eur be PVM, taip pat 73,40 Eur be PVM plius 6,60 Eur be PVM bendrosios biuro išlaidos. Antruoju prašymu iš viso prašomų atlyginti teisiųjų paslaugų suma yra 2080,60 Eur be PVM (2517,53 Eur su PVM). Atsakovė sąskaitas apmokėjo 2022 m. gruodžio 14 d. Ir antruoju prašymu prašoma priteisti 2516,80 Eur su PVM bylinėjimosi išlaidų teisei pagalbai apmokėti suma neviršija Rekomendacijų 8.2 ir 8.19 punktuose nurodytų dydžių, o 73,40 Eur be PVM plius 6,60 Eur be PVM bendrosios biuro išlaidos yra darbų išskaitinėje priskirtų teisiųjų paslaugų teikimo sudedamoji dalis.
58. Darytina išvada, kad pirmosios instancijos teismas sprendimu pagrįstai priteisė iš ieškovo atsakovei 7549,65 Eur (5032,85 Eur + 2516,80 Eur), t. y. 100 proc., kiek ir prašė atsakovė, bylinėjimosi išlaidų teisei pagalbai atlyginti. Priteisdamas šių išlaidų atlyginimą pirmosios instancijos teismas sprendime įvertino jų dydžio pagrįstumą, atsižvelgdamas į bylos sudėtingumą, teisiųjų paslaugų kompleksiskumą, specialiųjų žinių reikalingumą, sprendžiamų teisiųjų klausimų naujumą (sprendimo 46 punktas).
59. Dėl apeliacinės instancijos teismo nutartimi priteistų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo – ieškovo kasaciniame skunde negiņčijamas šių išlaidų apskaičiavimas, tik abstrakčiai nurodoma, kad pirmosios instancijos teismo sprendimu ir apeliacinės instancijos teismo nutartimi iš viso priteistas 9889,65 Eur dydžio bylinėjimosi išlaidų atlyginimas yra pernelyg neproporcingas ir toks bylinėjimosi išlaidų paskirstymas šiuo atveju lemia ieškovo teisės į teisminę gynybą pažeidimą (kasacinio skundo 58 punktas).
60. Atsakovė apeliacinio proceso metu patyrė 5034,35 Eur teisinės pagalbos išlaidų mokėjimas atliktas 2023 m. balandžio 21 d. Apeliacinės instancijos teismas nutartyje (nutarties 62, 63 punktai) nurodė, kad atsiliepimui į apeliacinį skundą parengti buvo sugaišta 21,82 val., jas sudaro bendravimas su klientu, atsiliepimo rengimas, dokumentų analizė. Apskaičiuojant maksimalią Rekomendacijose nustatytą rekomenduojamą priteisti sumą už atsiliepimo į apeliacinį skundą parengimą imamas 2022 m. III ketv. buvęs vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokeskis, todėl maksimali priteistina suma už atsiliepimo į apeliacinį skundą parengimą sudaro 2338,7 Eur ($1799 \text{ Eur} \times 1,3 \text{ koef.}$). Apeliacinės instancijos teismas nutartyje (nutarties 63 punktas) įvertino, kad atsakovės teisinės pagalbos išlaidų suma gerokai viršija maksimalų dydį. Civilinė byla teisiniu požiūriu nėra įprasta, buvo reikalinga platesnė ne tik nacionalinės, bet ir tarptautinės teisės praktikos analizė, o atsiliepimas išsamus, tai pareikalavo didesnių darbo laiko sąnaudų, tačiau procesas tęstinis, tie patys atstovai teikė teisinę pagalbą ir vertino ieškovo argumentus pirmosios instancijos teisme. Todėl apeliacinės instancijos teismas sumažino priteisiamą bylinėjimosi išlaidų atlyginimą iki 2340 Eur. Apeliacinės instancijos teismas neviršijo Rekomendacijų dydžių, todėl priteisė ne per didelį atsakovės patirtų bylinėjimosi išlaidų advokato teisei pagalbai apmokėti atlyginimą.
61. Darytina išvada, kad pirmosios instancijos teismas sprendimu pagrįstai priteisė iš ieškovo atsakovei 7549,65 Eur ir apeliacinės instancijos teismas nutartimi – 2340 Eur bylinėjimosi išlaidų teisei pagalbai apmokėti atlyginimo pagal CPK 93, 98 straipsniuose įtvirtintą bylinėjimosi išlaidų paskirstymo principą „pralaimėjęs moka“.
62. Dėl teisinės pagalbos kasaciniame procese išlaidų priteisimo: 2023 m. spalio 16 d. atsakovė pateikė teismui prašymą priteisti išlaidų už

teisines paslaugas atlyginimą. Atsakovė prašo priteisti iš ieškovo 3776,20 Eur dydžio bylinėjimosi išlaidų teisei pagalbai kasacinio proceso metu (kasacinio skundo analizei, atsiliepimo į kasacinį skundą rengimui) apmokėti atlyginimą. Patirtų bylinėjimosi išlaidų dydį pagrindžia su šiuo prašymu pateikiama PVM sąskaita faktūra, atliktų darbų išsklotinė ir apmokėjimą patvirtinantis dokumentas. Prie prašymo pateikta išsklotinė apie kasacinio skundo analizei, atsiliepimo į kasacinį skundą rengimui suteiktas teisines paslaugas. Pateiktas išlaidų 2023 m. rugpjūčio 31 d. apmokėjimo dokumentas.

63. Pagal Rekomendacijų 8.14 punktą už atsiliepimą į kasacinį skundą rekomenduojamas priteistinas 1,7 užpraeito ketvirčio vidutinis DU šalies ūkyje maksimalus dydis. 2023 m. I ketvirčio vidutinis DU šalies ūkyje sudarė 1959,50 Eur. Pagal Rekomendacijų 8.14 punktą, apskaičiuojamas maksimalus dydis – 3331,15 Eur. Rekomendacijų 8.14 punktas taikytinas kartu su Rekomendacijų 2 punktu, jame nurodyta, kad, nustatydamas priteistino užmokesčio už teikiamas teisines paslaugas dydį, teismas atsižvelgia į išvardytus kriterijus, tarp jų yra reikšmingi kriterijai nagrinėjamoje byloje sprendžiant išlaidų už teisines paslaugas priteisimo klausimą: bylos sudėtingumas; teisinių paslaugų kompleksiskumas, specialių žinių reikalingumas; sprendžiamų teisinių klausimų naujumas (Rekomendacijų 2.1, 2.2, 2.7 punktai).
64. Ieškovas prašo sumažinti bylinėjimosi išlaidas, teigia kasaciniame skunde, kad jis yra silpnesnioji teisinio santykio su atsakove šalis, bando ginti savo asmenines neturtines teises ir vienintelis būdas jas apginti buvo kreipimasis į teismą. Įvertindama šį argumentą kasacinio teismo teisėjų kolegija pažymi, kad, pirma, byloje nėra objektyvių duomenų dėl ieškovo kaip silpnesniosios šalies, antra, atsakovė žiniasklaidos priemonė nepiktinaudžiavo procesinėmis teisėmis pasirinkdama teisinį atstovą ir teises paslaugas. Byloje yra sprendžiami nauji teisės klausimai, dėl kurių dar nėra suformuotos teismų praktikos. Vis dėlto teisėjų kolegija atsižvelgia į tai, kad atsakovei atstovavo tie patys advokatai pirmosios ir apeliacinės instancijos ir kasaciniame teismuose, atsakovės atstovai pasisakė tais pačiais teisės klausimais visuose teismuose, pateiktame atsakovės atsiliepime į kasacinį skundą nurodyti argumentai dėl tų pačių teisės klausimų, dėl kurių atsakovė jau teikė atsiliepimus į ieškinį, apeliacinį skundą, tais klausimais pasisakė atsakovės atstovai pirmosios instancijos teismo posėdyje. Taigi, atsiliepimo į kasacinį skundą argumentai jau buvo pateikti pirmosios ir apeliacinės instancijos teismams, tie argumentai nėra nauji, jiems pateikti su atsiliepimu į kasacinį skundą neprireikė kompleksinių ir išskirtinių teisinių paslaugų. Ieškovas yra fizinis asmuo, o atsakovė – žiniasklaidos bendrovė, jų finansinis pajėgumas yra skirtingas. Darytina išvada, kad atsakovės visų turėtų atstovavimo išlaidų atlyginimo priteisimas iš ieškovo nebūtų proporcingas, sukeltų pernelyg neigiamas pasekmes ieškovui. Todėl atsakovės prašomas priteisti 3776,20 Eur (su PVM) dydžio bylinėjimosi išlaidų teisei pagalbai apmokėti atlyginimas yra sumažintinas lygiai per pusę, jų 1/2 dalis, t. y. 1888,10 Eur, priteistina atsakovei iš ieškovo.
65. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo patirtų pašto išlaidų suma nesiekia 5 Eur ir yra mažesnė nei minimali valstybei priteistina bylinėjimosi išlaidų suma (Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. lapkričio 7 d. įsakymas Nr. 1R-261/1K-355 „Dėl minimalios valstybei priteistinos bylinėjimosi išlaidų sumos nustatymo“). Atsižvelgiant į tai, procesinių dokumentų įteikimo išlaidų dalies atlyginimas valstybės naudai iš ieškovo nepriteistinas (CPK 96 straipsnio 6 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. gegužės 16 d. nutartį palikti nepakeistą.

Priteisti iš ieškovo V. Š. atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „15min“ (j. a. k. 126366874) 1888,10 Eur (vieną tūkstantį aštuonis šimtus aštuoniašdešimt aštuonis Eur 10 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Danguolė Bublienė

Gražina Davidonienė

Gediminas Sagatys